

ประโยค ป.ธ. ๓

ปัญหาและเฉลย บาลีไวยากรณ์

สอบ วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓

๑. จงเติมถ้อยคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้
 - ก. สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ อ อิ อุ ชื่อ
 - ข. พยัญชนะที่สุตวรรค.....ตัว เกิดใน ๒ ฐาน คือ.....
 - ค. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ.....เรียก ทนโตฏฐโฆ
 - ฃ. กรณที่ทำมี ๔ ๗
 ๑. เติมถ้อยคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังนี้
 - ก. สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ อ อิ อุ ชื่อ รัสสะ
 - ข. พยัญชนะที่สุตวรรค ๕ ตัว เกิดใน ๒ ฐาน คือ ตามฐานของตน ๆ และจุมุก
 - ค. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ ฟินและริมฝีปาก เรียก ทนโตฏฐโฆ
 - ฃ. กรณที่ทำ อักษร มี ๔ ๗
 ๒. จงเติมถ้อยคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้
 - ก. สระที่สุตของศัพท์หน้า เรียกว่า.....
 - ข. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ ๕ คือ.....
 - ค. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ ๔ คือ.....
 - ฃ. สญญมทาสี ตัดต่ออย่างไร ๗
 ๒. เติมถ้อยคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังนี้
 - ก. สระที่สุตของศัพท์หน้า เรียกว่า สระหน้า
 - ข. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ ๕ คือ โลโป ๑ อาเทโส ๑ อาคโม ๑ ปกติ ๑ สญญโค ๑
 - ค. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ ๔ คือ โลโป ๑ อาเทโส ๑ อาคโม ๑ ปกติ ๑
 - ฃ. สญญมทาสี ตัดเป็น สญญ-อทาสี นิคคหิตอยู่หน้า สระอยู่เบื้องปลาย แปลง นิคคหิตเป็น ม ต่อเป็น สญญมทาสี ๗
 ๓. นามศัพท์ จัดเป็นลึงค์อะไรได้บ้าง ๗ ที่ขยาอุโก โหตุ มหาราชา สราชินีเฉพาะคำที่ขีดเส้นใต้ไว้นั้น เป็นนามศัพท์ชนิดไหน เป็นการ์นต์ ลึงค์วิภัติ และ วณะ อะไร ๗
 ๓. นามนาม เป็นลึงค์เดี่ยว คือ จะเป็น บุงลึงค์ อิตถิลึงค์ หรือ นบุงลึงค์ก็อย่างเดียวกัน บ้าง เป็น ๒ ลึงค์ คือ ศัพท์อันเดียว มีรูปอย่างเดียวกันเป็นได้ทั้ง ๒ ลึงค์ หรือมูลศัพท์ เป็นอันเดียว เปลี่ยนแต่สระที่สุดให้แปลกกันพอเป็นเครื่องหมายให้ต่างลึงค์กันบ้าง คุณนาม และ ศัพท์นาม เป็นได้ทั้ง ๓ ลึงค์
- มหาราชา เป็นนามนาม อ การ์นต์ บุงลึงค์ ปฐมาวิภัติ เอกวณะ

สรราชินี เป็นคุณนาม อี การ์นต์ บู้ลิ่งค์ ปฐุมาวีภัตติ เอกวณะ

๔. อาย อีย ปัจจัย เป็นไปในความอะไร ใช้ประกอบกับอะไร ๆ จงแก้คำที่เห็นว่าผิด ให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ในประโยคต่อไปนี้

ก. สา อหิ ทูโรโต อาคโตติ อาห ๆ

ข. อนคฺโข สิปปิโย มยิ สหฺเต มา นสฺสติ ฯ

ค. มาคนฺทีย อนฺ ปุพฺเพ อีมา ตโย มารชิตโร อทุทส ฯ

๕. อาย อีย ปัจจัย เป็นไปในความประพฤติ ใช้ประกอบกับนามศัพท์ให้เป็นกริยาศัพท์ ๆ แก้คำที่ผิดให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ดังนี้

ก. สา อหิ ทูโรโต อาคตาติ อาห ๆ

ข. อนคฺโข สิปปิโย มยิ สหฺเต มา นสฺสตฺ (หรือ นสฺสิ) ฯ

ค. มาคนฺทีย อนฺ ปุพฺเพ อีมา ติสฺโส มารชิตโร อทุทสฺ ฯ

๕. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. ภยทสฺสิโน, ทูลโก, (ปฺริสาชณฺโ) เป็นรูป สาธนะ และปัจจัยอะไร
จงตั้งวิเคราะห์มาดู ฯ

ข. ภวิตพฺพ, เทสิโต, วทฺโธ เป็นธาตุ ปัจจัย และ วาจกอะไร ฯ

๕. ก. ภยทสฺสิโน เป็น กัตตุรูป กัตตุสาธนะ หรือ เป็น กัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถ
แห่งตัสสิละ และเป็นสมาสรูป ตัสสิละสาธนะ ณี ปัจจัย มีวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้
ภยํ ปสฺสนฺตฺติ ภยทสฺสิโน

ภยํ ปสฺสนฺติ สีเลนาติ ภยทสฺสิโน

ภยํ ปสฺสิตฺ สิลเมเตสนฺติ ภยทสฺสิโน

ทูลโก เป็น กัมมรูป กัมมาสาธนะ ข ปัจจัย

วิ. ทุกฺเขน ลพฺภตฺติ ทูลโก (ปฺริสาชณฺเญ)

ข. ภวิตพฺพ เป็น ภู ธาตุ ตพฺพ ปัจจัย ภาววาจก

เทสิโต เป็น ทิสฺ ธาตุ ต ปัจจัย กัมมวาจก

วทฺโธ เป็น วทฺ ธาตุ อนฺต ปัจจัย กัตตุวาจก ฯ

๖. สมาสว่าโดยกิมมีเท่าไร อะไรบ้าง มาตาปิตโร, สิโรรุโห จัดเข้าในกิจอย่างไรหนั ฯ ปท
เจติยํ, เทวคณฺปรีจฺโต (สกุโก) เป็นสมาสอะไรบ้าง จงตั้งวิเคราะห์มาดู ฯ

๖. สมาสว่าโดยกิมมี ๒ อย่าง คือ สมาสที่ทํานลวิกัตติเสียแล้ว เรียกว่า ลุตฺตสมาส
สมาสที่ทํานยังมีได้ลวิกัตติ เรียกว่า อลุตฺตสมาส

มาตาปิตโร จัดเข้าใน อลุตฺตสมาส ส่วน สิโรรุโห จัดเข้าในลุตฺตสมาส

ปทเจติยํ เป็น วิเสสนฺตฺรบท กัมมชารยสมาส หรือ เป็น อวชารณฺบุพพบท
กัมมชารยสมาส มีวิเคราะห์ดังนี้

ปทํ เจติยํ ปทเจติยํ กัม. วิ.

ปทเมว เจตีย์ ปทเจตีย์ กัม. อว.

เทวคณปริวุโต เป็น ตติยัตปฺริสสมาส มีฉฐฐิตฺปฺริสสมาส เป็นภายใน มีวิเคราะห์ดังนี้
 ฉ. ตป. เทวานํ คณเณ เทวคณเณ

ต. ตป. เทวคณเณ ปริวุโต เทวคณปริวุโต (สกุโก) ฯ

๗. ปัจจยัตถิติต ต่างจาก ปัจจยอาชยาดอย่างไร ฯ ทณฺหิตุตฺตํ, คพฺโง, อทฺธิโก ลงปัจจยอะไร
 ในตฺถิติตไหนบ้าง จงตั้งวิเคราะห์มาดู ฯ

๘. ปัจจยัตถิติตสำหรับใช้แทนศัพท์ ย่อคำพูดลงให้สั้น เหมือนคำว่า สยามเมชาโต ลงปัจจย
 แทน ชาต คงไว้แต่ สยาม เป็น สยามิโก ส่วนปัจจยอาชยาดนั้น ใช้ประกอบกับธาตุบ้าง
 กับนามศัพท์ให้เป็นกิริยาศัพท์บ้างและเป็นเครื่องหมายจาก ฯ

ทณฺหิตุตฺตํ ลง อี ปัจจย ในตฺถิสสฺตติตฺถิติต และลง ตุต ปัจจย ในภาวตฺถิติต
 มีวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

วิ. ทณฺโห อสฺส อตุถิตติ ทณฺหี

วิ. ทณฺหิโน ภาโว ทณฺหิตุตฺตํ

คพฺโง ลง ณ ปัจจย ในราคาทิตฺถิติต

วิ. คพฺเณ นิพฺพตฺโต คพฺโง ฯ

อทฺธิโก ลง ณิก ปัจจย ในตรตยาทิตฺถิติต

วิ. อทฺธานํ ปฏฺธิปฺชชฺตีติ อทฺธิโก ฯ

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง